

A családon belüli erőszak fajtái

Szóbeli erőszak: Ha valaki bántalmazással, veréssel félemlíti párját, ha azzal fenyegetőzik, hogy elviszi a gyereket, vagy hogy öngyilkosságot követ el, ha lekicsinyli, sértegeti a nőt, vagy gúnyolódik vele, ha nevetség tárgyává teszi.

Megfélemlítés: Ha tör-zúz, rongál, csapkod, fegyverrel rettegésben tartja, félelmet keltően viselkedik, támadóan faggatózik, életveszélyesen vezet.

Lelki erőszak: Letagad lényeges dolgokat, elzárkózik a nőtől, kizárja őt gondolataiból, érzéseiből, ugyanakkor ellenőrzés alatt tartja, végletesen féltékenykedik, önbizalmát módszeresen lerombolja.

Elszigetelés: Ha a férfi megszabja, hogy a nő mit csinálhat, kivel találkozhat, hová mehet, mit vehet fel, nem engedi, hogy másokkal barátkozzon, a családjával beszéljen, munkát vállaljon, pénzt tartson magánál. Elzárja előle a telefont, mindenhová elkíséri, folyamatosan az ellenőrzése alatt tartja.

Testi erőszak: Ha a férfi a nőt fizikailag bántalmazza, illetve fegyverrel vagy más eszközzel fenyegeti.

Szexuális erőszak: Ha olyan szexuális tevékenységre kényszeríti a nőt, amit az nem akar, vagy megalázza.

A nő legalapvetőbb jogainak megtagadása, mozgásszabadságának, elemi igényeinek korlátozása: Ha nem engedi meg, hogy a nőnek tőle független magánélete is legyen, bezárja, megkötözi, éhezteteti vagy szomjazzatja.

Gazdasági, anyagi erőszak: Nem engedi, hogy a nő dolgozni járjon, vagy legyen saját pénze, illetve ha van, azt elveszi. Minden kiadást, amire pénzt kér, megkérdőjelez, miközben ő szabadon rendelkezik az anyagiakkal.

Nem szabad elfelejteni, hogy a fizikai erőszakot mindig kíséri lelki erőszak is. Nem létezik olyan fizikailag agresszív bántalmazó, aki a lelki terrornak valamely formáját ne használná.

Megdöbbenő statisztikai adatok jutottak tudomásunkra, miszerint Magyarországon minden héten áldozatul esik (meghal) egy nő a férje brutalitása miatt.

Hazánkban minden második, halállal végződő erőszakos bűncselekmény "családi ügy". A brutálisan agyonvert, agyonszúrt, megfojtott, felgyújtott vagy más módon megölt áldozatok fele nem csupán ismerte, hanem egykor szerette is gyilkosát, hiszen szülője, gyermeke, testvére, házastársa, élettársa volt.

A közhittel ellentétben ezek a cselekmények többségükben nem a családi együttélés okozta feszültség vagy hirtelen felindulás kiszámíthatatlan következményei. Ellenkezőleg: általában nagyon is kiszámíthatóak, előre láthatóak. A hozzátartozó életének kioltását többnyire éveken, sőt évtizedeken át tartó rendszeres és brutális bántalmazássorozat és terror előzi meg.

A házastársak (élettársak) közötti bántalmazások mintegy 95 százalékában a férfi az elkövető és a nő a sértett (áldozat).

Az esetek többségében folyamatos, rendszeres és célzatos a bántalmazás és a terror.

Célja, hogy a bántalmazó az áldozatot uralma alatt tartsa, felette hatalmat gyakoroljon és a bántalmazottat teljes kiszolgáltatottságba és alárendeltségbe taszítsa.

"A férjem pontosan úgy bánik velem, mint a kutyánkkal. Ugyanazokat a kifejezéseket is használja, ugyanolyan hangsúllyal. Nem érdekli, hogy én mit gondolok vagy mit érzek, mint ahogy egy kutyáról sem feltételezi az ember, hogy vannak saját gondolatai vagy érzései."

A folyamat során fokozatosan alakul ki, majd állandósul a félelem és a fenyegetettség érzése.

A bántalmazott asszonyok többségének véleménye szerint a "lelki terror" elviselése legalább olyan nehéz, mint a verésé. Az "érzelmi bántalmazás" során az elkövető úgy okoz fájdalmat, hogy eközben egy ujjal sem nyúl áldozatához. Ehelyett folyamatosan és rendszeresen bírálja, gúnyolja, féltékenységgel gyötri, eltiltja a barátaival, rokonaival tartandó kapcsolattól, fenyegeti, félelemben tartja. Mindennek eredményeként az áldozat megalázzottá és magányossá válik, önbizalma megrendül.

"Érdekes, hogy az ide kerülő asszonyok szinte semmiféle emberi kapcsolattal nem rendelkeznek, erős rokoni kötődéseik vagy barátaik többnyire nincsenek. Hosszú éveken át csak a férjük vagy élettársuk, illetve a gyerekeik léteznek számukra" - állapította meg egy anyaotthon (menedékház) vezetője.

Az alábbiakban összeállítottunk egy listát *bántalmazott nők indokaiból*, akik arra próbáltak magyarázatot adni, miért maradtak a ebben a kapcsolatban:

Anyagi függőség: "Ki tartana el engem és a gyerekeket? Nincs jövedelmem, a saját fizetésemből nem tudnánk megélni."

A gyerekek: "Még mindig jobb egy erőszakos apa, mintha nem volna apjuk."

Félelem az egyedüllétől és attól, hogy nem tud egyedül megbirkózni a gyerekek nevelésével és a háztartással: "A férjem azt mondja, hogy még egy számlát sem tudok egyedül befizetni. Mihez is kezdek egyedül?"

Szeretem: "Szeretem a férjemet, hiszen azért mentem hozzá. Amikor nem erőszakos, akkor nagyon jó ember."

Hűség: "Ez nála valami betegség. Ha béna lenne vagy rákos, akkor sem hagynám el."

Sajnálát: "Sokkal gyengébb, mint én, szüksége van rám. Nélkülem nem tudna élni."

Gondoskodás: "Ha maradok, jobban tudok neki segíteni."

Identitás: "Képtelen vagyok úgy élni, hogy nincs mellettem férfi. Félelbernek érzem magam. Egyedül mi értelme az életnek?" Sok nő úgy érzi, csak akkor lehet teljes értékű ember, ha van mellette egy férfi.

Tagadás: "Annyira azért nem rossz a helyzet. Ez egy rendes család."

Kötelességérzet: "Amikor hozzámentem, azt ígértem, hogy mellette maradok, míg csak a halál el nem választ."

Felelősségérzet és korlátozó sztereotípiák: Sokan hisznek benne, hogy a feleség dolga összetartani a házasságot, és mindenkiről gondoskodni, a férfié pedig a pénzkeresés.

Félelem a férfi öngyilkosságától: "Azt mondta, megöli magát, ha elhagyom."

Bűntudat: "A férjem szerint én vagyok a házasságunk megromlásának az oka. Miattam van olyan sok problémánk."

Alacsony önértékelés: "Biztosan az én hibám. Megérdemlem, hogy verjen. Úgyse találnék jobbat. A kevés szeretet is jobb, mint a semmi."

Szégyen, zavar, megalázottság: "Nem akarom, hogy bárki megtudja, miket csinál velem."

Bizakodás: "Majd csak megváltozik, és akkor minden jobbra fordul."

Félelem a férfi bosszújától, a túlélés, a kisebbik rossz választása: "Megfenyegetett, hogy bárhová megyek, megtalál, és megöl a gyerekekkel együtt."

Tanult tehetetlenség, bénultság: A bántalmazó kapcsolatban élő nő könnyen elhiszi, hogy lehetetlen helyzetén változtatnia. Ebben nemcsak maga a bántalmazó erősíti meg, hanem a környezete is. Az emberek nem hiszik el, hogy amit mesél, az igaz, vagy egyenesen őt hibáztatják a törtétekért. Így a bántalmazott nőben lassanként kialakul az úgynevezett "tanult tehetetlenség". Zavartak, kimerültek lesznek, és nincs elég energiájuk ahhoz, hogy változtassanak a helyzetükön. Minden önbecsülésüket elveszítik.

Azok a nők, akik nem lépnek ki egy erőszakos kapcsolatból, a különböző stádiumokban más-más érvekkel magyarázzák ezt. Szem előtt kell tartani, hogy egy hosszú távú erőszakos kapcsolat minden érintettre romboló hatással van - még a bántalmazóra is, noha az ő számára rövidtávon nem származnak hátrányos következmények.

Egy bántalmazó kapcsolatnak három lehetséges vége lehet

1. A bántalmazó segítséget kap. Külföldön már sok éve léteznek olyan terápiás programok, amelyek önuralmat tanítanak, és megértetik a résztvevőkkel, miért bántalmazzák partnerüket. Fontos, hogy ezek az átnevelő programok kifejezetten a családon belüli erőszakra koncentrálnak, az alkohol- vagy drogelvonókúra nem állítja meg az erőszakot.

A házassági tanácsadás vagy pártanácsadás az erőszakos kapcsolat korai - rejtettebb - stádiumaiban nem célravezető: még inkább áldozattá teheti a nőt, mert egyenlőtlen viszonyok között, a közös feltáró munka során valószínűleg fél őszintén elmondani, mi történik vele, ezért a tanácsadó téves következtetésekre jut. Ha a bántalmazott mégis vállalja az őszinte megbeszélést, az akár az erőszak súlyosbodásához is vezethet. Legnagyobb hiba az agresszorok gyerekkorával, családi struktúrájával magyarázni erőszakos cselekedeteit.

A bántalmazó férfiak programjai a tapasztalatok szerint nem a kapcsolat fennmaradását eredményezik - a súlyos lelki vagy testi bántalmazást az áldozat nem fogja feledni -, viszont nagyban hozzájárulnak ahhoz, hogy a szétválás biztonságos legyen.

2. Az áldozat kilép a kapcsolatból. Amikor az felbomlik, a bántalmazó a következő partnerével is ugyanolyan durva lesz. Az erőszakosságot nem az okozza, hogy egy pár "nem illik össze", hanem az, hogy a férfi így tanulta meg levezetni a dühét, a feszültségét és a frusztrációját.

3. A kapcsolat fennmarad. A családon belüli erőszak gyakran veszélyes mértékűvé fokozódik, és katasztrofális következményekkel járhat az áldozat és a bántalmazó számára egyaránt:

Bármelyikük

- depresszióssá és öngyilkossá válhat
- drog- vagy alkoholfüggővé lehet
- mentálisan vagy lelkileg rendellenes állapotba kerülhet

Az erőszak áldozata

- komoly sérülést szenvedhet, vagy partnere meg is ölheti
- önvédelemből megölheti bántalmazóját.

Egy családsegítő iroda vezetője az alábbiakat mondta:

„Nagyon nehéz ezekben az ügyekben fellépni, mert a nők szégyellik a dolgot, s amíg lehet, titkolni igyekeznek. Ennek oka elsősorban a házastársuktól való félelem, valamint az a beidegződés (kistelepüléseken, falvakban), hogy egy nő nem

hagyhatja el a férjét, ha ezt megteszi, a közvélemény automatikusan a férfinak fogja a pártját.

Az ilyen állandó feszültségben élő nő elhanyagolja magát, némelyik rászokik az italra.

Az újjgazdag réteg kialakulásával megismerkedhetünk a „cifra ketrec” fogalmával is - amikor a nőt ugyan fizikálisan nem bántalmazza a férje – egyszerűen csak nem engedi otthonról sehová, szó szerint bezárja a házba, s ráparancsol: „neki csak annyi a dolga, hogy szép legyen”. Ennek már büntetőjogi következményei is lehetnek.

Mindent el kell követni, hogy a nők merjenek beszélni otthoni problémáikról, tudják, hogy hová fordulhatnak a bajban és végre le tudjanak számolni az előítéletekkel, beidegződésekkel.”